

— підвищення ефективності економічних механізмів державного нагляду і контролю за підприємницькою діяльністю, посилення правового захисту майнових прав держави; - підвищення ефективності системи управління корпоративними правами;

— відокремлення влади від бізнесу;

— реформування національної системи бухгалтерської звітності з метою її спрощення й уніфікації;

— здійснення комплексної податкової реформи, що передбачає поширення оподатковуваної бази, з одночасним скороченням розмірів податкових ставок;

— активізацію державного контролю за результатами господарської діяльності;

— розробка відповідного правового забезпечення процесу легалізації доходів тощо.

Реалізація вищезазначених заходів дозволить досягти успіху в боротьбі з тіньовою економікою; сприятиме не лише формуванню повноцінного ринкового середовища, розвитку економіки, легалізації капіталу, процесу демократизації вітчизняної економіки і суспільства в цілому, а й значному підвищенню конкурентоспроможності економіки та усуненню реальних загроз економічній безпеці держави.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Анін В.А.,* АСПИРАНТ, ДОНДУУ

Зовнішньоекономічна безпека держави є складовою економічної безпеки і тому усі можливі напрямки, задачі та методи вдосконалення системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки, з точки зору стратегій державного управління, мають розглядатися і реалізовуватися в комплексі з заходами по вдосконаленню економічної безпеки країни в цілому. Але згідно з метою даної доповіді, зупинимося на специфічних пропозиціях та рекомендаціях щодо удосконалення системи забезпечення економічної безпеки держави саме в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Система забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави –

** Науковий керівник – Іванова Т.А., к.е.н., доцент*

це організована державною діяльність центральних та місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування, спрямована на реалізацію цілей і завдань щодо захисту національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Для того щоби бути ефективною, ця система повинна мати здатність до: створення ефективних організаційних структур для забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави; максимально точного прогнозування майбутніх змін у зовнішньоекономічному середовищі; виконання системою функцій забезпечення стану безпеки у стані невизначеності (при наявності неповної та суперечливої інформації); своєчасного та адекватного реагування на існуючі зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі держави; забезпечення релевантності, повноти та достовірності інформації про реальні та потенційні загрози у зовнішньоекономічній сфері; поєднання централізації управління системою забезпечення економічної безпеки з певною автономністю її окремих елементів; координації зусиль усіх елементів системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки для досягнення спільних цілей; постійного самовдосконалення.

Основними елементами системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави є: організаційна структура органів влади; система принципів; нормативно-правова база; методи оцінки; а також підсистеми науково-методологічного забезпечення, моніторингу, аналізу та прогнозування рівня безпеки. І безумовно, для ефективного функціонування цієї системи, необхідне відповідне ресурсне забезпечення всіх її елементів, а саме: фінансове, інформаційне, кадрове. Виходячи з названих компонентів системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки, взаємозв'язок між ними можна представити у вигляді наступної схеми (Рис. 1).

Тепер, детально зупинимося на напрямках вдосконалення усіх елементів системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України.

Організаційна структура органів влади, яка покликана забезпечувати зовнішньоекономічну безпеку, на даний момент прописана в Законі України „Про основи національної безпеки” [1] і більш детально в указі Президента України „Про Стратегію національної безпеки України” [2].

На думку автора, організаційна структура органів влади, яка закладена в зазначених документах, є досить логічною і впливає з безпосередніх функцій цих органів влади. Проблема існує в ефективності налагодження взаємодії між усіма органами законодавчої,

виконавчої і судової влади. Також існує певна проблема в чіткому розумінні усіма суб'єктами державної політики в цій сфері своїх обов'язків, повноважень та відповідальності. Наприклад, після виходу Указу Президента України „Про Стратегію національної безпеки України”, Кабінет Міністрів України затвердив Розпорядження „Про затвердження плану заходів щодо реалізації Стратегії національної безпеки України на 2008 рік”, а вже на 2009 та 2010 роки подібних розпоряджень не було. На думку автора, такий документ необхідно затверджувати щорічно. Можна вести дискусію щодо змістовного наповнення даного документу в 2008 році, але сам факт попереднього узгодження між усіма відомствами конкретних заходів на рік, визначення відповідальних суб'єктів державної влади та встановлення строків реалізації - є необхідним для покращення ефективності роботи системи забезпечення зовнішньоекономічної та інших сфер безпеки держави.

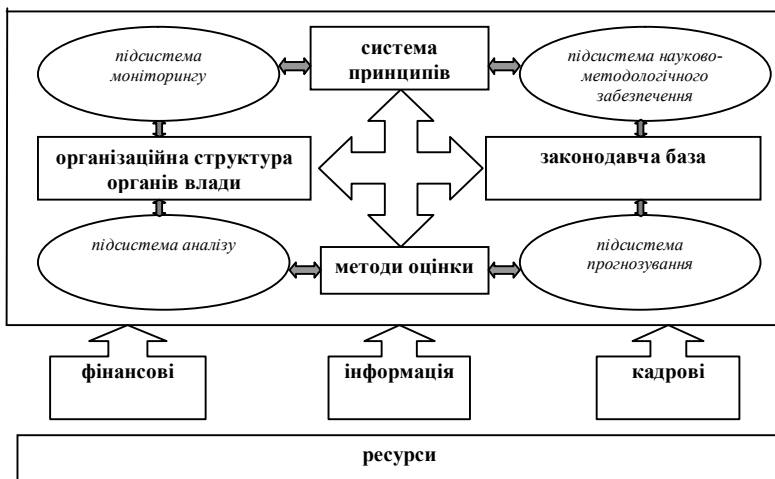

Рис. 1 Елементи системи забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави

Нормативно-правова база повинна вдосконалюватися через прийняття нових законів і підзаконних актів, і через вдосконалення вже існуючих законодавчих актів.

Автор вважає вкрай необхідним і нагальним прийняття стратегії забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України, нормативно-правової бази з її реалізації, національної програми забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України, врахування вимог

зовнішньоекономічної безпеки в усіх найбільш важливих галузях, розробка і реалізація регіональних програмах забезпечення зовнішньоекономічної безпеки.

Методи оцінки стану зовнішньоекономічної діяльності так само мають постійно переглядатися та вдосконалюватися. Позитивним є те, що даний механізм вдосконалення закладений в самій Методичці розрахунку рівня економічної безпеки України Міністерства економіки України [3] через необхідність перегляду системи індикаторів та їх характеристичних значень у зв'язку зі змінами в національній і світовій економіці у разі необхідності, але не рідше ніж один раз на два роки. Автором пропонується робити оцінку зовнішньоекономічних стосунків з найбільш важливими країнами-партнерами з точки зору забезпеченості зовнішньоекономічної безпеки України. Подібна оцінка Міністерством економіки надавала би дуже важливу інформацію для Міністерства закордонних справ та і для всіх інших державних органів, які задіяні у реалізації державної політики в цій сфері. Передусім ця інформація потрібна для ліквідації дисбалансів у експортно-імпорتنих операціях з конкретними країнами через тарифні та нетарифні методи регулювання ЗЕД.

Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної безпеки повинно передбачати:

1. Створення системи моніторингу індикаторів зовнішньоекономічної безпеки, у вигляді мережі інформаційно-аналітичних центрів для збирання та обробки інформації.
2. Розробку методики та інструментальних засобів здійснення моніторингу індикаторів зовнішньоекономічної безпеки.
3. Відстеження реальних і потенційних загроз зовнішньоекономічній безпеці держави з метою їх аналізу, оцінки, прогнозування та розроблення заходів щодо запобігання або усунення впливу таких загроз на економічну ситуацію в країні.

Фінансове забезпечення роботи органів у сфері зовнішньоекономічної безпеки держави потребує визначення механізму фінансування заходів по забезпеченню зовнішньоекономічної безпеки України на національному та регіональному рівнях. До загальних заходів фінансового забезпечення роботи органів у сфері зовнішньоекономічної безпеки держави необхідно віднести: створення ефективної системи контролю за використанням бюджетних коштів; забезпечення вчасного прийняття державного бюджету і механізмів фінансування у випадках затримки прийняття держбюджету; залучення позабюджетних коштів (наприклад, грантів міжнародних фондів).